

A photograph of a snowy forest path. The path is covered in snow and has several sets of tracks, likely from a sled or skis. Long, dark shadows are cast across the snow from the trees on the right side, indicating a low sun position. The overall scene is bright and clear.

**”Toivon, että lastani
kuunneltaisiin enemmän”**

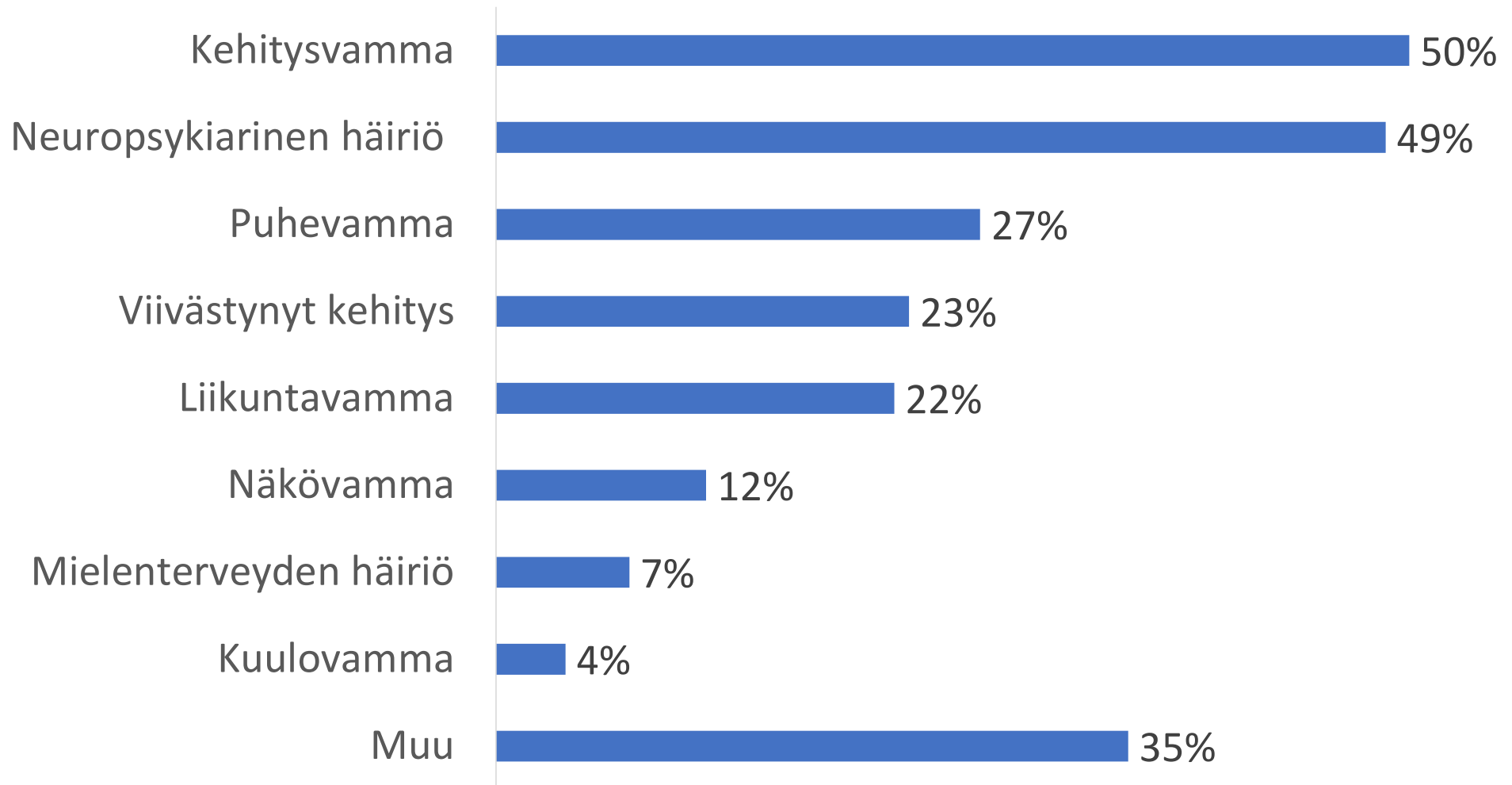
**Vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempien
kokemuksia lapsensa
lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumisesta**

Miina Weckroth, Täyttä elämää –hanke 11.12.2023

Kyselyyn vastasi 234 vanhempaa

- 97 % naisia
- Perheessä yksi erityislapsi 74 %
  - Kaksi erityislasta 21%, kolme tai useampi 13 %.
- Jos perheessä useampia erityislapsia, vastaajaa pyydettiin vastaamaan kysymyksiin yhden lapsen kohdalta.

Lapsen/nuoren erityisen tuen tarpeen taustalla

Vammaisen ja
erityistä tukea
tarvitsevan lapsen
hyvinvointi ja
lapsen oikeudet?

Lapsen hyvinvointia ja lapsen oikeuksia koskevat kysymykset

Laadittiin yhdessä vammaisten ja erityistä tukea
tarvitsevien lasten vanhempien kanssa

Lasten ja nuorten näkemyksiä
koottiin työpajoissa ja haastatteluin

29 kysymystä

1. Itsenäisyys
2. Leikki, mielekäs tekeminen ja oppiminen
3. Osallistuminen ja sosiaalinen hyvinvointi
4. Henkinen hyvinvointi
5. Terveys ja fyysinen hyvinvointi
6. Arjen sujuminen
7. Palvelut ja tukitoimet

Vastausasteikko 1 - 5

Negatiivinen

Positiivinen

En osaa sanoa

Vanhempien arvio kysymyksistä

Kysymykset käsittelivät lapsen hyvinvoinnin ja oikeuksien kannalta tärkeitä aiheita

Vastauksia olisi tärkeä huomioida palveluja suunnitellessa

■ Täysin samaa mieltä

■ Jokseenkin samaa mieltä

■ En osaa sanoa

■ Jokseenkin eri mieltä

■ Täysin eri mieltä

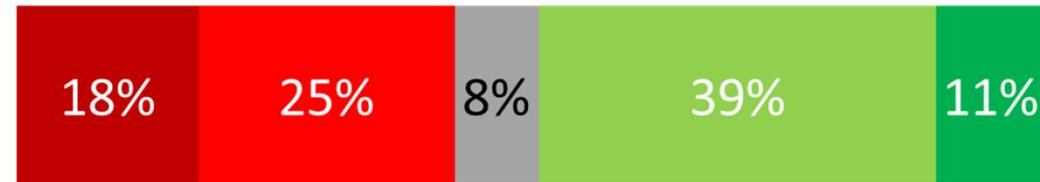

Mitä
vanhemmat
vastasivat

Itsenäisyys

Voiko lapsi tehdä (tai osallistua tekemään) omaa elämäänsä koskevia valintoja ja päätöksiä?

Onko lapsella keinoja ilmaista itseään ja kertoa oma mielipiteensä?

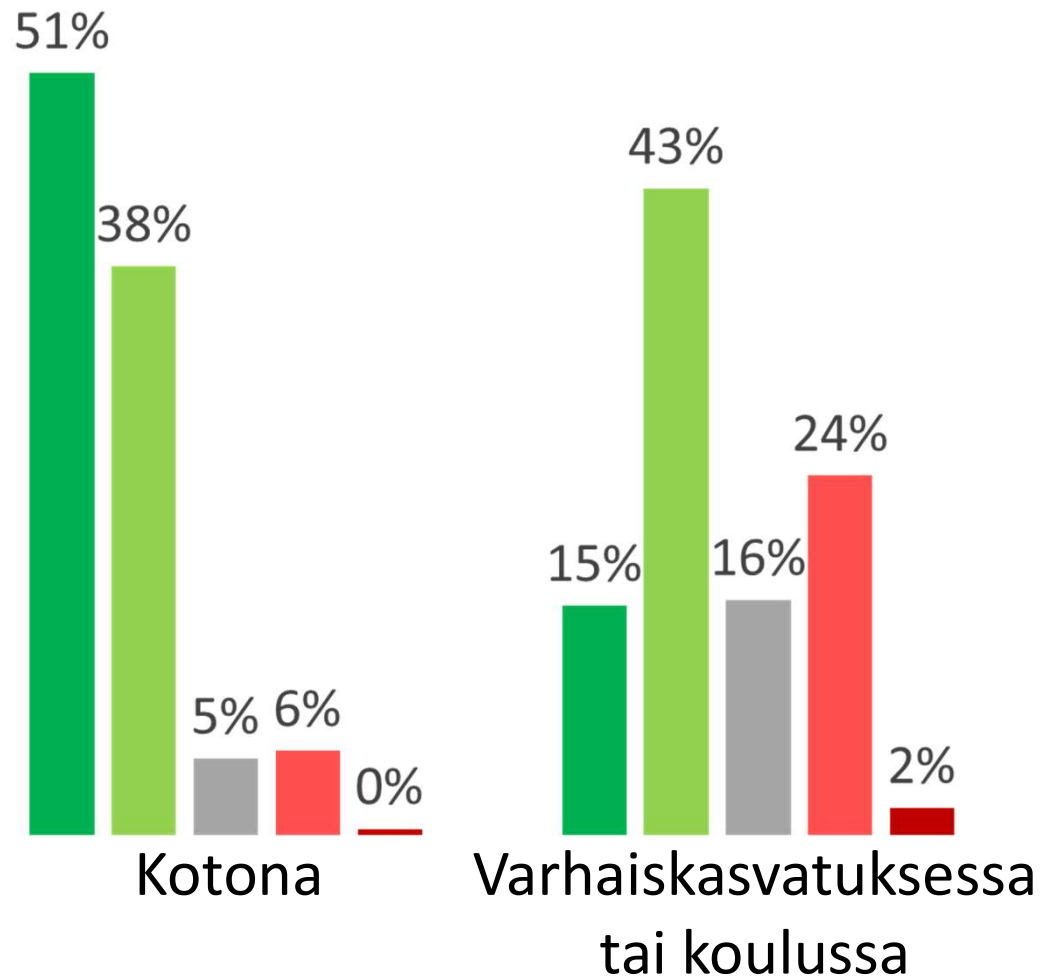
■ Kyllä, hyvin.

■ Liian vähän.

■ Kyllä, melko hyvin. ■ En osaa sanoa.

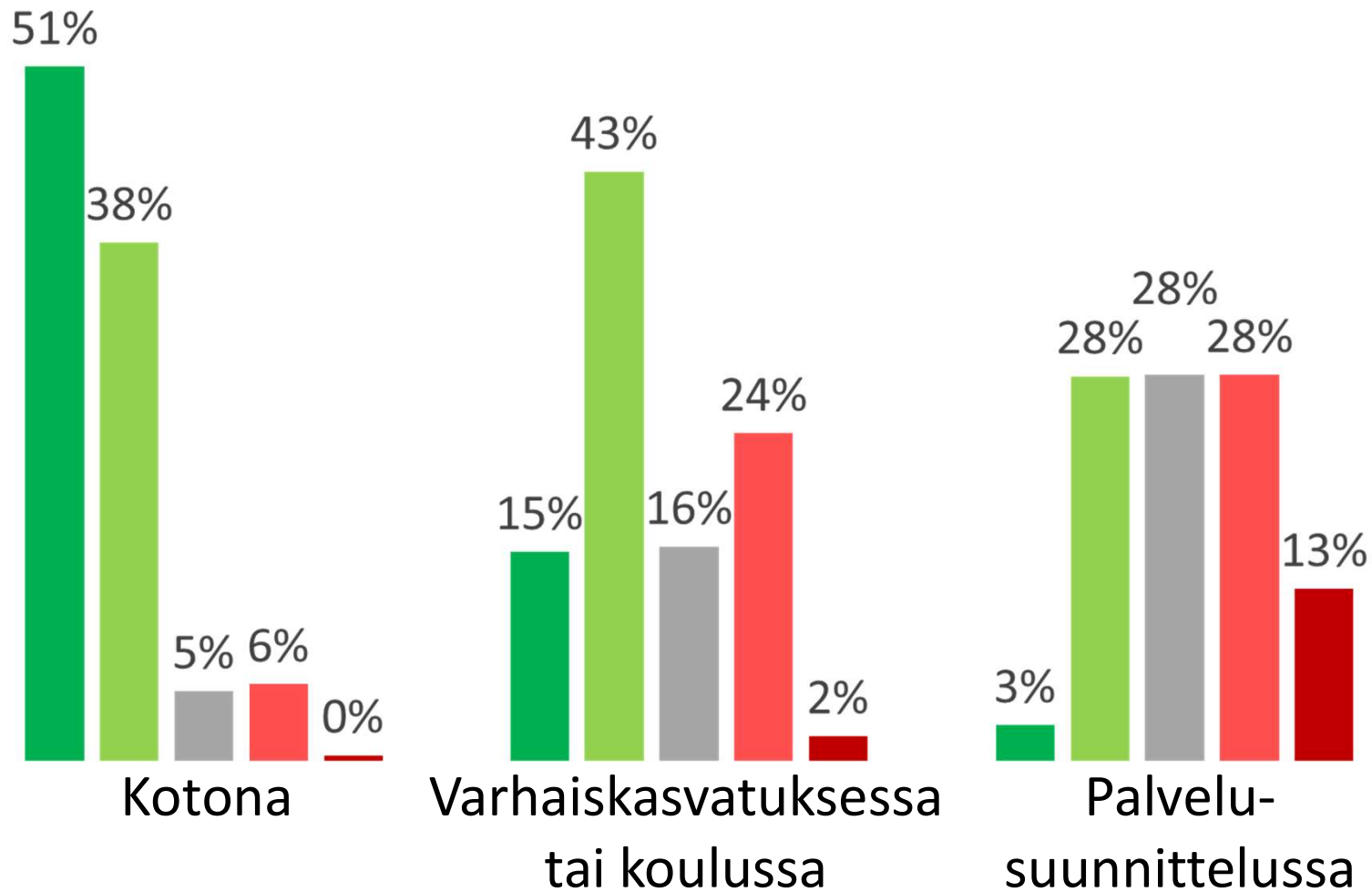
■ Ei lainkaan.

Miten lasta kuullaan ja mielipide otetaan huomioon

”Kotona ja päiväkodissa yritetty
kaikessa toiminnassa huomioida lapsen
vireys ja tunnetilat, mutta varsinaisesti
lapsen mielipide on vain aikuisen
tulkinnan varassa.”

Miten lasta kuullaan ja mielipide otetaan huomioon jatkoa 1

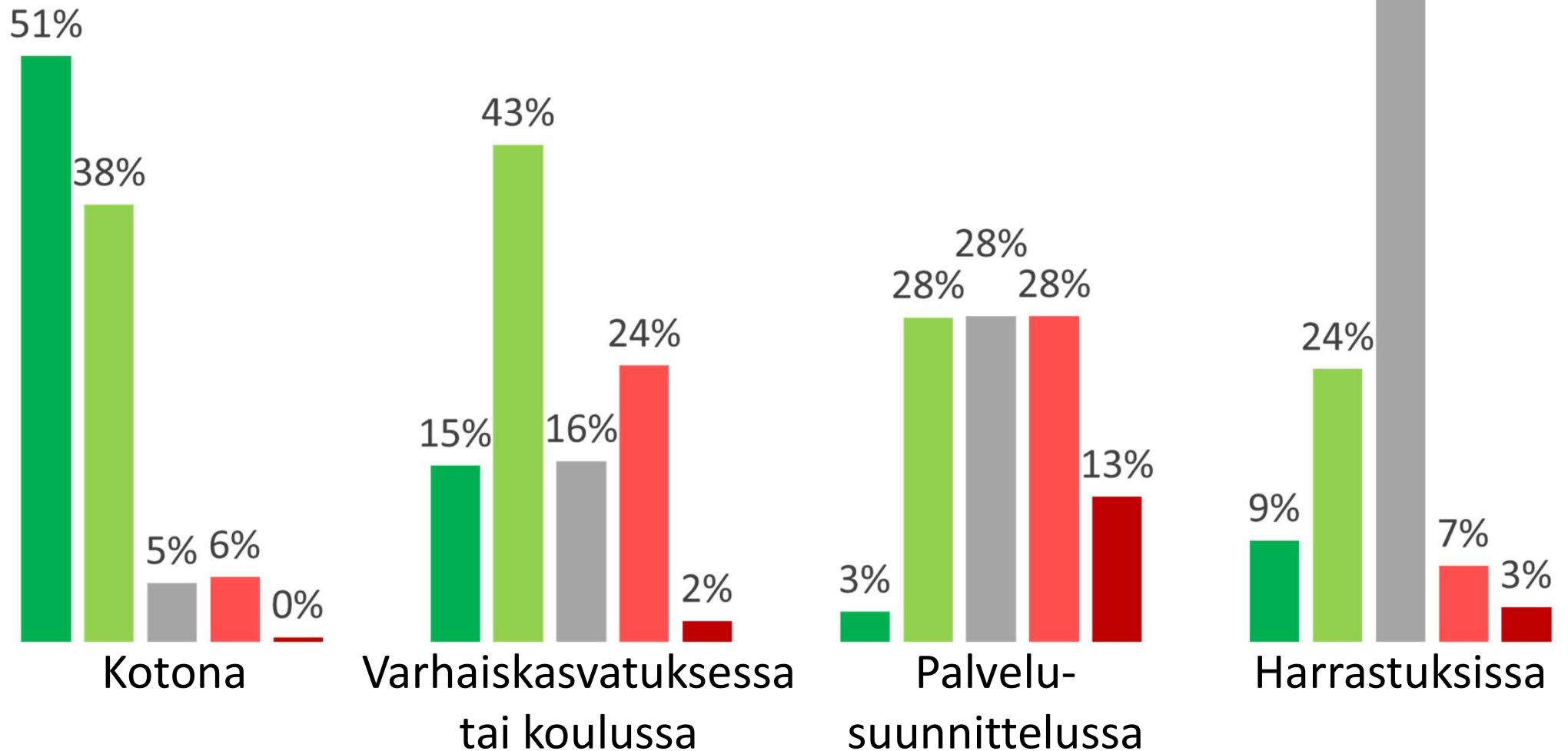

”Jos virkailija kysyy lapselta (vammainen, jolla kielenkehityksen haasteet!!), mitä palveluja hän tarvitsee, ei lapsi osaa niitä nimetä.”

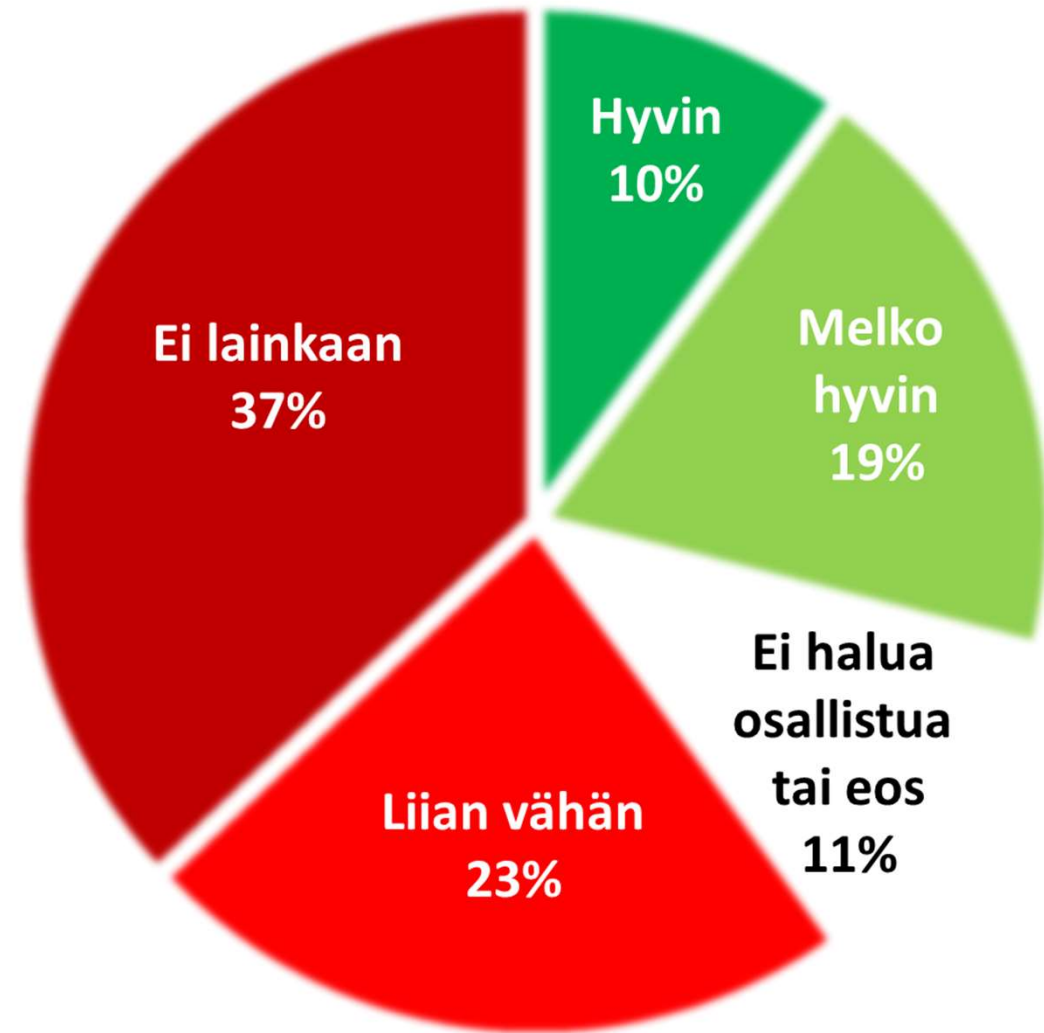
-> Mikä olisi parempi tapa kuulla lasta ja perhettä?

Miten lasta kuullaan ja mielipide otetaan huomioon jatkoa 2

Osallistuminen

Onko lapsella vapaa-ajan harrastuksia?

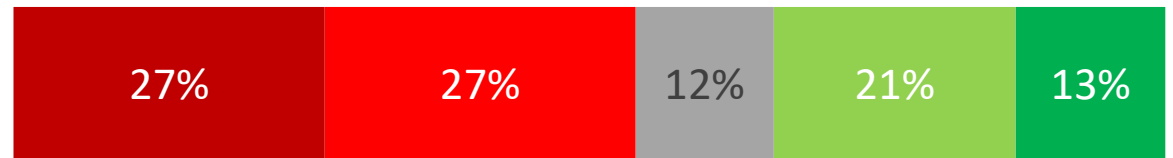

Harrastuksia

Paljon apua tarvitsevilla lapsilla ja nuorilla

Omatoiminen tai tarvitsee vähän tai paljon tukea/ohjausta

- Kyllä, hyvin.
- Kyllä, melko hyvin.
- Mahdollisuuksia harrastamiseen olisi, mutta lapsi ei osallistu tai en osaa sanoa
- Liian vähän.
- Ei lainkaan.

Osallistuminen lähiyhteisön toimintaan

Osallistuuko lapsi lähiympäristön toimintaan?

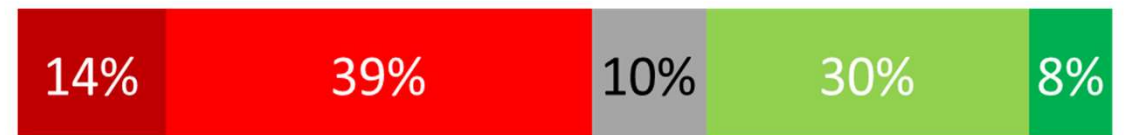

Vanhempien hyvinvointikyselyssä (n=702):

Osallistutteko koko perheenä yhteisölliseen toimintaan?

Tunnetko, että perheesi kuuluu lähiyhteisöönne?

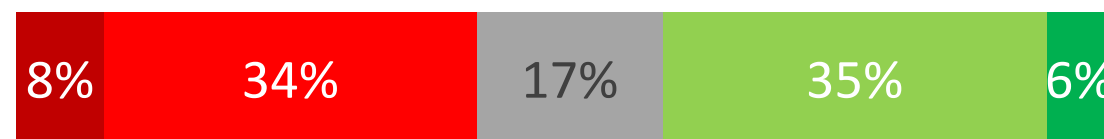

”On iso kynnyks mennä hiekkalaatikolle tms. lapsen kanssa joka ei itse pysty siellä leikkimään, se aiheuttaa ulkopuolisuutta.”

Vanhempien hyvinvointikysely

Osallistuminen lähiyhteisön toimintaan jatkoa

Miten lähiympäristö ja sen palvelut mahdollistavat ja tukevat lapsen osallistumista?

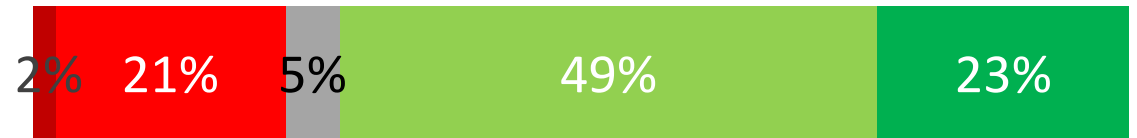

Miten sujuu iänmukainen, itsenäinen liikkuminen paikasta toiseen?

Leikki, tekeminen, oppiminen

Miten toteutuu oikeus leikkiin ja muuhun mielekkääseen, iänmukaiseen toimintaan?

Miten toteutuu oikeus oppimiseen?

Miten lapsen on mahdollista kokeilla ja kokea uusia asioita?

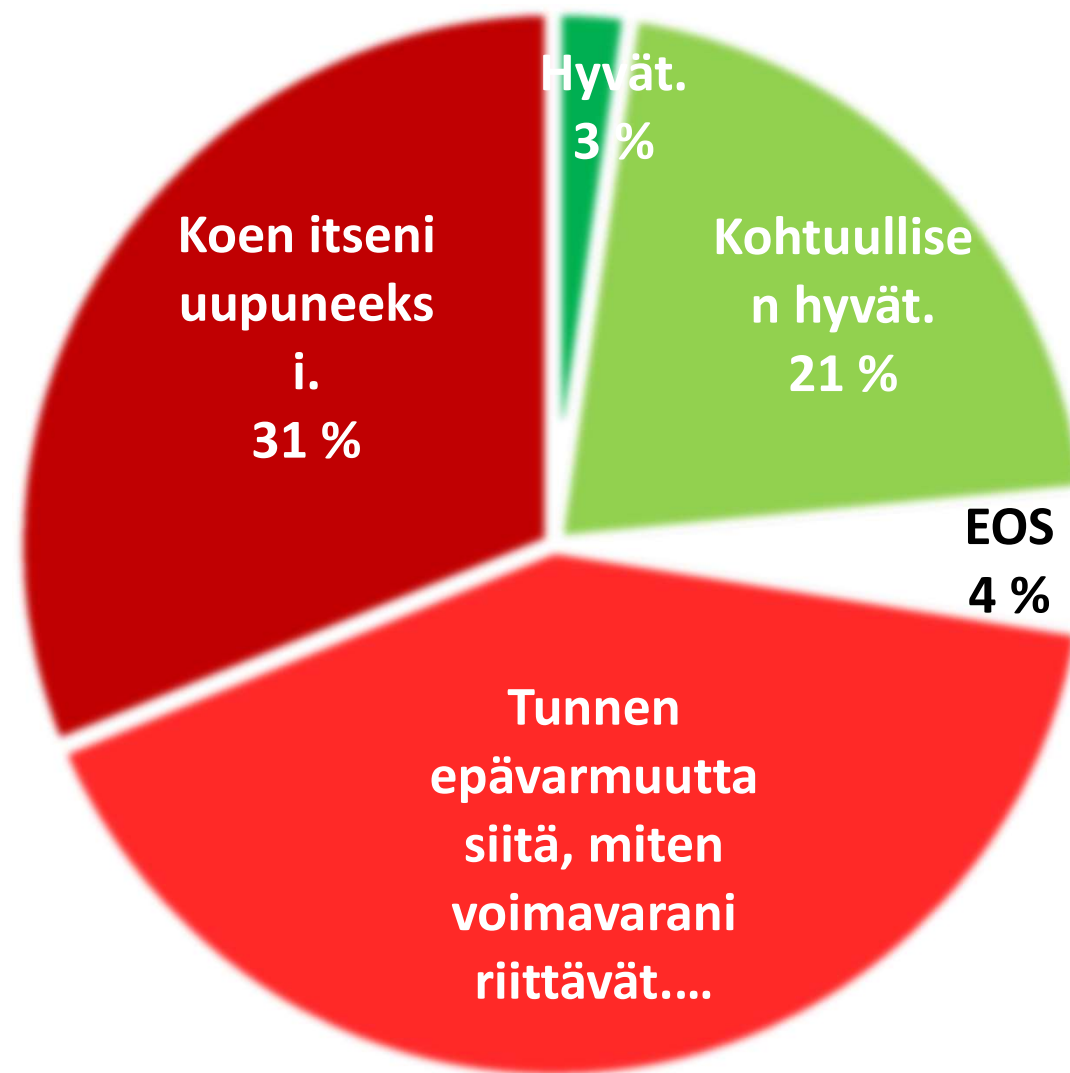

”Pääsee kokeilemaan jos sopivaa tekemistä ilmenee ja vanhemmilla ajankohdassa voimavaroja osallistua lapsen tukihenkilönä.”

”Vaatii niin paljon meiltä vanhemmilta, että usein jää tekemättä.”

Vanhempien hyvinvointikysely, n=701

Millaiseksi koet voimavarasi ja jaksamisesi?

Viettääkö lapsi mukavaa aikaa yhdessä

Perheenjäsenten kanssa,
yhdessä tai erikseen

Vanhempien hyvinvointikyselyssä (n=701):

Miten usein perheesi viettää yhteistä,
jokaiselle perheenjäsenelle
mukavaa aikaa?

Viettääkö lapsi mukavaa aikaa yhdessä jatkoa

Perheenjäsenten kanssa

Sukulaisten tai muiden lähi-ihmisten kanssa

Ystävien kanssa vapaa-ajalla

Ystävien kanssa varhaiskasvatuksessa tai koulussa

Palvelut ja
tukitoimet

Varhaiskasvatus tai koulu

Kuntoutus

Terveydenhoito

”Hammashoidossa on todella hyvä palvelu autistiselle lapselle ja nuorelle.”

”Hammashoito/rokotukset ei onnistu kehitysvamman takia emmekä ole saaneet tähän tarvitsemaamme apua.”

Varhaiskasvatus tai koulu

Kuntoutus

Terveydenhoito

Sosiaalipalvelut

Apuvälinepalvelut

”Lapsi tarvitsisi 2 eri pyörätuolia ulos ja sisälle, jotta voisi harjoitella kelaamista itse. Vain yksi kuitenkin myönnetään. Se on sitten huono sekä sisälle että ulos, kun on sellainen "kompromissi" tuoli.”

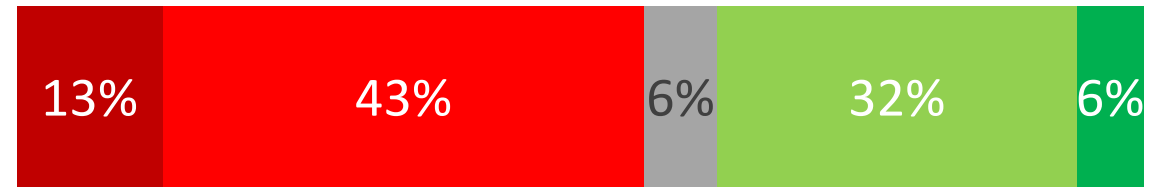
(Melko hyvin)

”Talvi tuottaa ongelmia liikkumisen kanssa eikä apuvälineistä myönnetä talvea varten erillisiä välineitä, kuten apuvälinerattaita, joilla pääsisi lumessa liikkumaan.”

(Melko hyvin)

Palvelut vanhemman arjessa

Miten erityistä tukea tarvitsevan lapsen yksilölliset tukitoimet ja palvelujen käyttäminen vaikuttavat arjen sujuvuuteen?

Vanhempien hyvinvointikysely, n=697

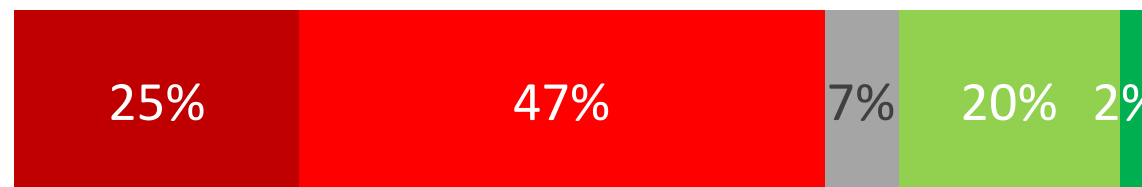
”Kaikenmaailman pakolliset tutkimus / terapiat ohjaavat ja aikatauluttavat liikaa elämäämme, tätä en valinnut, välillä juurikin tämä vetää mielen matalaksi.

Myöskin lukuisat yhteistyötahot, olisin halunnut elää vain normaalia elämää.”

Vanhempien hyvinvointikysely

Palvelut vanhemman arjessa jatkoa

Miten lapsen ja perheen tukitoimien ja palvelujen käyttämiseen liittyvä suunnittelu- ja organisointityö eli metatyö vaikuttaa sinun arkeesi?

Vanhempien hyvinvointikysely, n=697

”Olipa hyvä kysymys!

Minusta on kohtuutonta, että joudun vanhempana käyttämään niin paljon aikaa tukipalvelujen selvittämiseen, anomiseen ja organisoimiseen.”

Vanhempien hyvinvointikysely

Palvelujen
tavoitteena
hyvinvointi ja
oikeuksien
toteutuminen

Vastaaminen

...auttoi hahmottamaan
lapseni hyvinvointia.

...auttoi hahmottamaan, mitä
lapsen oikeudet tarkoittavat
oman lapseni kohdalla.

Vastaaminen (jatkoa)

...sai pohtimaan, miten itse voisın edistää lapseni oikeuksien toteutumista.

...auttoi hahmottamaan, mihin lapsen asioihin tarvitsemme muiden apua ja/tai palveluja.

Palvelusuunnittelussa on tärkeää arvioida ja seurata hyvinvointia ja oikeuksien toteutumista.

Lapsen ja koko perheen.

Linkki vastauskoosteeseen:

[www.jaatistietopankki.fi/minua-kuullaan-reppu/
hyvinvoinnintyokalut/kysely-lapsen-hyvinvointi/](http://www.jaatistietopankki.fi/minua-kuullaan-reppu/hyvinvoinnintyokalut/kysely-lapsen-hyvinvointi/)